

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

právě čtete první vydání recenzovaného vědeckého a odborného online časopisu *Health&Caring*, který se svým obsahem zaměřuje na publikování příspěvků z oblastí relevantních pro nelékařské zdravotnické obory, včetně průnikových témat s ostatními příbuznými obory (medicínou, sociologií, sociální prací, bioetikou). Časopis publikuje články v češtině, slovenštině a angličtině.

Přestože jsme ve snad již doznívající fázi pandemie COVID-19, její dopady na zdravotnický systém a zejména na zdravotnický personál budou ještě pár let důležitým tématem pro reflexi. Uvedme některá vybraná témata z doby pandemie, kterých se na obecné rovině zabývají též výsledky výzkumu v člancích tohoto čísla.

Zátěž a traumatická zkušenost z jednotlivých vln pandemie nás přivedla k otázkám péče o duši zdravotnického personálu v případě podobných krizových momentů v budoucnosti. Nečekaná a nepředvídatelná situace počátku pandemie se logicky v prvním důrazu zaměřila na péči o nemocného pacienta. Zpětně ale bude zapotřebí reflektovat i duševní zdraví těch, kteří byli nasazeni do „první linie“. Již dnes se sledují případy postraumatické stresové poruchy u zdravotníků s potřebou terapeutického doprovázení. Prevence před prožitím stresové situace jako traumatické a před syndromem vyhoření je aktuálním stěžejním tématem pro formaci zdravotníků.

Traumatizující událost může charakterizovat omezení v podobě přidělované ošetrovatelské péče, která je definována jako nezajištění nebo opomíjení některých nezbytných ošetrovatelských činností z důvodu nedostatku zdrojů. Sestry jsou nuceny omezovat, minimalizovat nebo vynechat některé ošetrovatelské činnosti, čímž zvyšují riziko negativních výsledků u pacientů. Morální distres pramenící z této zkušenosti je třeba zpětně řešit.

Zátěžových kontextů v době pandemie byla celá řada. Během pandemie se zdravotníci setkávali i s agresivitou pacienta, případně i u jeho příbuzných. Projevená agresivita měla mimo jiné příčinu v nutných koronavirových opatřeních v nemocnicích s izolováním pacientů a s nemožností návštěv. Identifikovat postoje sester k agresivitě pacienta s významy, které sestra přikládá projevené agresivitě, jsou důležitými kontexty pro zvládání emočně eskalované komunikace.

Důležitou prevencí syndromu vyhoření jsou dobré vztahy na pracovišti. Ve vlastních nemocnicích spokojenost sester v jejich profesi určují především vztahy s ostatními sestrami, ale i s dalším personálem, včetně nastavení adaptačního procesu a osoby školitele, mentora. Právě rozvoj

mentoringu se zkušeností s náročnou praxí během pandemie je důležitý moment pro hledání dalších forem předávání zkušeností na pracovišti.

Tím jsme se dostali k poslednímu tématu. Důležitou oblastí života zdravotníků, kteří se dále vzdělávají, byl stres vyplývající z požadavků a nároků studia v době pandemie. Nedílnou součástí výzkumu následků pandemie na život zdravotníků-studentů je jistě analýza dopadů opatření na vzdělávací atmosféru, kterou doprovázely alternativní způsoby výuky, praxe a ověření znalostí. Doprovázení studentů i po stránce psychologické je rovněž důležitým mezníkem v promýšlení způsobů vzdělávání budoucích zdravotníků, kteří se mohou setkat s různými nečekanými situacemi.

Uvedené číslo se na obecnější rovině dotýká i těchto témat, i když ne vždy v kontextu pandemie COVID-19.

Karel Sládek